

On ve onun katı olan sayılarla çıkarma işlemi yaparken, onlar basamağındaki rakamları çıkarır birler basamağına sıfır yazarız.

$$\begin{array}{r} 70 \\ -30 \\ \hline 40 \end{array} \quad \begin{array}{r} 7 \\ -3 \\ \hline 4 \end{array} \quad \begin{array}{r} 70 - 30 = 40 \\ 7 - 3 = 4 \end{array}$$

1 Aşağıdaki çıkarma işlemlerini örneklerdeki gibi yapınız.

$90 - 20 = 70$

$70 - 50 = \dots\dots$

$40 - 10 = \dots\dots$

$30 - 20 = \dots\dots$

$60 - 30 = \dots\dots$

$80 - 60 = \dots\dots$

$50 - 30 = \dots\dots$

$20 - 10 = \dots\dots$

$70 - 30 = \dots\dots$

$$\begin{array}{r} 90 \\ -60 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 40 \\ -30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80 \\ -20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 50 \\ -10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ -40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ -20 \\ \hline \end{array}$$

2 Aşağıdaki çıkarma işlemlerini örnekteki gibi zihinden yapınız.

-5

15	10
45	
75	
95	

-3

43	
56	
63	
86	

-10

26	
48	
84	
93	

-15

25	
45	
75	
85	

-20

37	
59	
63	
98	

$$1. \quad 50 - 30 = 20$$

$$5 - 3 = 2$$

5'ten 3 çıktı 2 kaldı.
2'nin sağına bir sıfır
koyarız 20 olur.

$$2. \quad 90 - 40 = 50$$

$$9 - 4 = 5$$

9'dan 4 çıktı 5 kaldı.
5'in sağına bir sıfır
koyarız 50 olur.

3. **70 - 30 işlemini zihinden yapalım.**

$$70 - 30 = ?$$

$$7 - 3 = 4$$

$$70 - 30 = 40$$

Bilgi Kutusu

100'den küçük ve 10'un katı olan iki doğal sayıyı zihinden çıkarırken, sonlarında sıfır yokmuş gibi çıkarma işlemi yaparız. Bulduğumuz farkın sağına bir sıfır koyarız.

4. **6 deste silgi, 4 deste silgiden kaç silgi fazladır?**

6 desteden 4 desteyi çıkaralım.

6 deste

4 deste

=

2 deste fazladır.

6 - 4 = 2 deste fazladır.

2 destede 20 silgi vardır.

6 deste → 60

4 deste → 40

=

20 silgi 2 deste eder.

Uygulama

1. Aşağıdaki çıkarma işlemlerini örnekteki gibi zihinden yapınız.

$70 - 20 = \dots\dots\dots$

$80 - 40 = \dots\dots\dots$

$50 - 30 = \dots\dots\dots$

$90 - 20 = \dots\dots\dots$

$60 - 20 = \dots\dots\dots$

$7 - 2 = \dots 5 \dots$

$8 - 4 = \dots\dots\dots$

$5 - 3 = \dots\dots\dots$

$9 - 2 = \dots\dots\dots$

$6 - 2 = \dots\dots\dots$

$70 - 20 = 50$

$\dots - \dots = \dots\dots\dots$

$\dots - \dots = \dots\dots\dots$

$\dots - \dots = \dots\dots\dots$

$\dots - \dots = \dots\dots\dots$

2. Aşağıdaki çıkarma işlemlerini zihinden yapınız.

$20 - 10 = \dots\dots\dots$

$60 - 30 = \dots\dots\dots$

$40 - 20 = \dots\dots\dots$

$70 - 20 = \dots\dots\dots$

$50 - 20 = \dots\dots\dots$

$40 - 20 = \dots\dots\dots$

$\begin{array}{r} 90 \\ 20 \\ \hline \dots \end{array}$

$\begin{array}{r} 70 \\ 50 \\ \hline \dots \end{array}$

$\begin{array}{r} 80 \\ 50 \\ \hline \dots \end{array}$

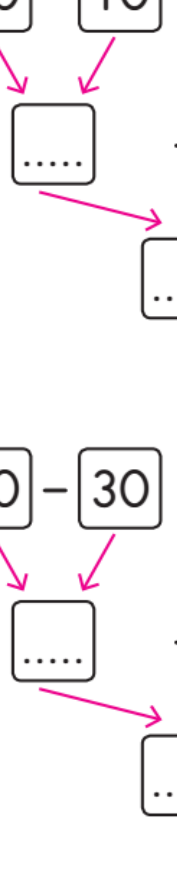
$\begin{array}{r} 70 \\ 30 \\ \hline \dots \end{array}$

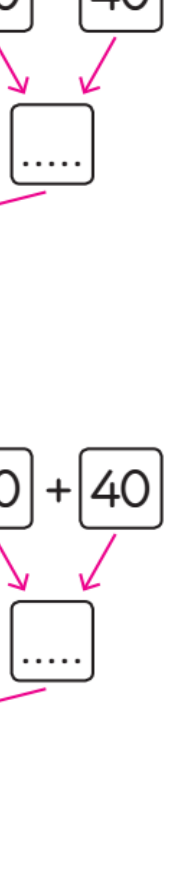
A. Aşağıda modellenmiş olan çıkarma işlemlerini yapalım.

a.
 $30 - 10 = 20$

b.
..... - =

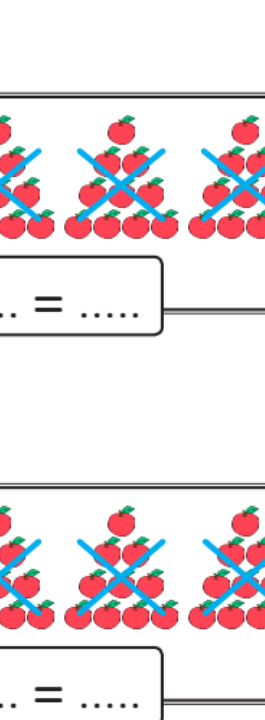
c.
..... - =

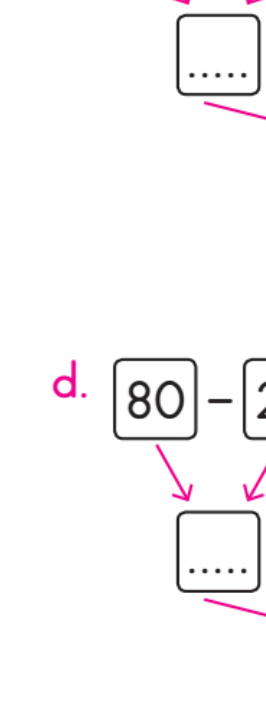
d.
..... - =

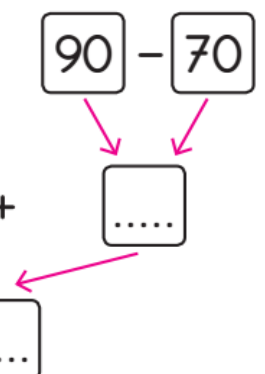
a.
..... - =

B. Aşağıdaki işlemleri yapalım.

a. $40 - 10$ $60 - 40$

b. $90 - 30$ $10 + 40$

c. $40 + 30$ $80 - 60$

d. $80 - 20$ $90 - 70$

C. Aşağıdaki çıkarma işlemlerinde verilmeyen sayıları bulalım.

a. $40 - \boxed{\dots} = 30$

b. $70 - \boxed{\dots} = 20$

c. $50 - \boxed{\dots} = 10$

d. $80 - \boxed{\dots} = 60$

e. $60 - \boxed{\dots} = 50$

f. $90 - \boxed{\dots} = 30$

D. Aşağıdaki çıkarma işlemlerinde verilmeyen eksilenleri bulalım.

a. $\boxed{\dots} - 20 = 10$

b. $\boxed{\dots} - 50 = 20$

c. $\boxed{\dots} - 10 = 40$

d. $\boxed{\dots} - 10 = 70$

e. $\boxed{\dots} - 20 = 40$

f. $\boxed{\dots} - 50 = 30$

1. Yandaki çıkarma işleminin sonucu kaçtır?

$$\begin{array}{c} \textcircled{70} - \textcircled{40} \\ \downarrow \quad \downarrow \\ \boxed{\dots} \end{array}$$

A. 20 B. 30 C. 40

2. Matematik sınavında Cemil 90, Taner ise 50 aldı. Cemil, Taner'den kaç puan fazla aldı?

A. 30 B. 40 C. 50

3. **Tablo:** Çiftlikteki Hayvanlar

HAYVANLAR	SAYISI
Koyunlar	70
Kuzular	90
Keçiler	30

Tabloya göre kuzularla, keçiler arasındaki fark kaçtır?

A. 60 B. 20 C. 40

4.

$$\boxed{\dots} - 20 = 30$$

Yukarıdaki çıkarma işleminde noktalı yere hangi sayı gelmelidir?

A. 50 B. 60 C. 70

5.

$$80 - \boxed{\dots} = 50$$

Yukarıdaki çıkarma işleminde noktalı yere hangi sayı gelmelidir?

A. 10 B. 20 C. 30

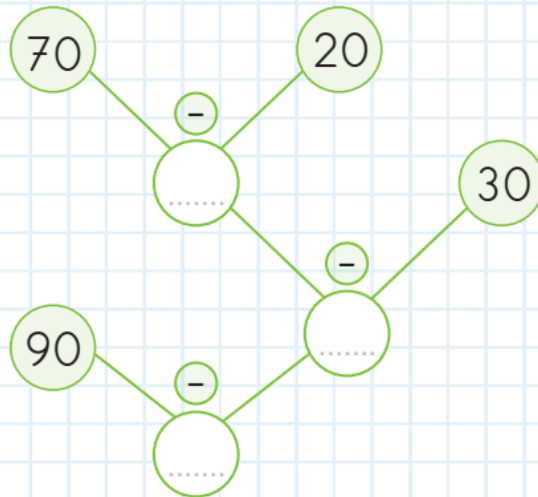
ÖRNEK 3 Aşağıda verilen çıkarma işlemi tablosunu dolduralım.

-	40	50	20	10	30
90					
80					
60					
50					

ÖRNEK 4 Aşağıdaki işlemleri zihinden yapalım.

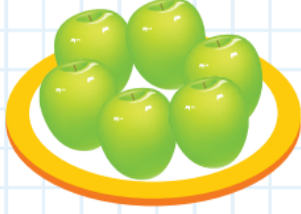
- $80 - 20 =$
- $90 - 60 =$
- $80 - 10 =$
- $70 - 60 =$
- $90 - 90 =$
- $60 - 10 =$
- $80 - 50 =$
- $40 - 20 =$
- $50 - 40 =$
- $20 - 10 =$
- $60 - 50 =$
- $90 - 40 =$

ÖRNEK 5 Aşağıda verilen şemaya göre, boş yerlere gelecek sayıları bulalım.

ÖRNEK 6

Aşağıda verilen meyve tabaklarındaki her meyve 10 sayıdır. Meyve sayılarına göre meyve tabağının değerini yazalım. Çıkarma işlemlerini zihinden yapalım. Sonuca uygun meyve tabağında meyve çizip meyve tabağının değerini bulalım.

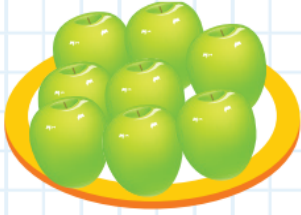

-

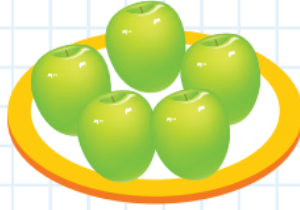

=

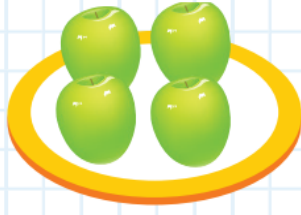

-

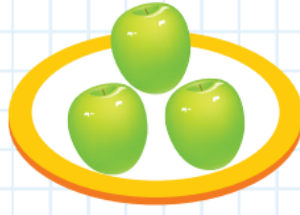

=

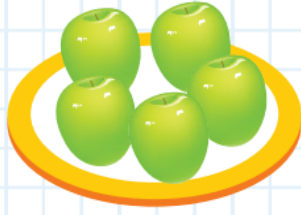

-

=

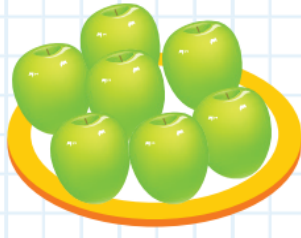

-

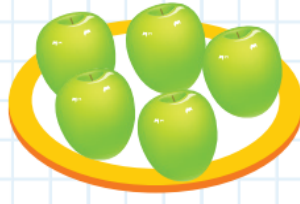

=

-

=

Aşağıdaki çıkarma işlemlerini zihinden yapınız.

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 80 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80 \\ - 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 40 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ - 10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 40 \\ - 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 50 \\ - 10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 60 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 50 \\ - 40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 40 \\ - 10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 50 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

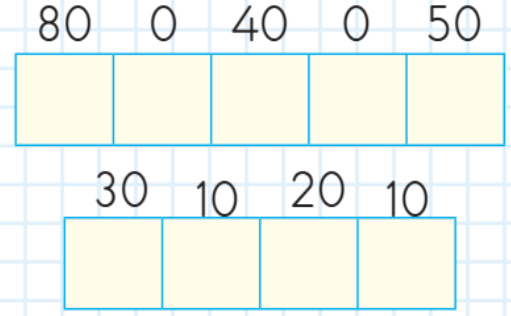
$$\begin{array}{r} 60 \\ - 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$$

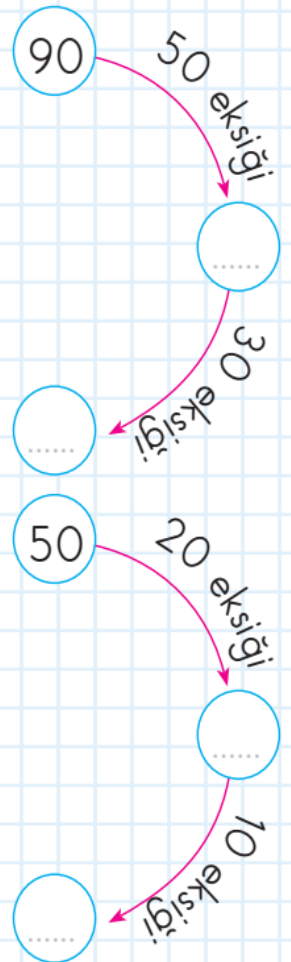
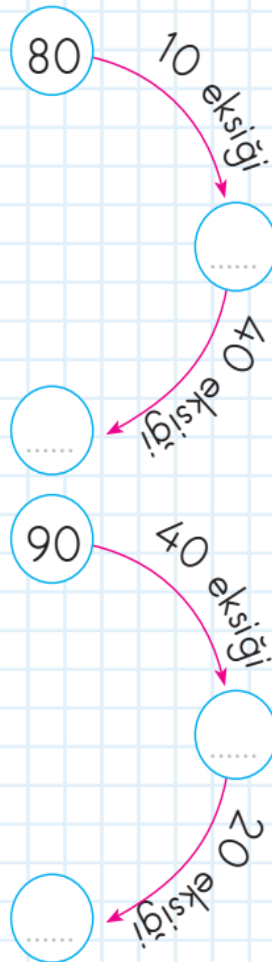
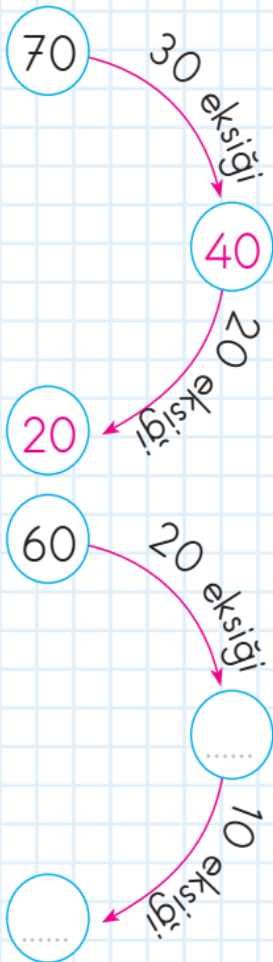
$$\begin{array}{r} 80 \\ - 40 \\ \hline \end{array}$$

2 Aşağıdaki çıkarma işlemlerini zihinden yapınız. Sonuçlarına karşılık gelen harfleri belirtilen yerlere yazarak şifreli sözcük grubunu bulunuz.

-	10	40	20	30	50
90	H				
60		C			Ü
70			L	Y	
80					
50			G		A

3 Şemalarda verilen işlemleri zihinden yaparak noktalı yerleri örnekteki gibi doldurunuz.

Zihinden Çıkarma İşlemi

Aşağıdaki örneği inceleyiniz. Verilen çıkarma işlemlerini örnekteki gibi zihinden yapınız.

Örnek: $26 - 14$ işlemini zihinden yapalım.

1. yol

$26 \rightarrow 2$ onluk + 6 birlik

$14 \rightarrow 1$ onluk + 4 birlik

$$\begin{array}{r} 26 \\ - 14 \\ \hline ? \end{array}$$

1 onluk + 2 birlik = 12

2. yol

$2 - 1 = 1$ onluk

$$\begin{array}{r} 26 \\ - 14 \\ \hline \end{array}$$

$6 - 4 = 2$ birlik

1 onluk + 2 birlik = 12

Onlukların ve birliklerin farkı ayrı ayrı bulunur.

-	10	25	16	13
27	17
36
48
57

-	15	16	17	18
88	73
77
66
78

-	17	19	23	24
28	11
39
47
53

-	25	20	27	28
72
71
63
84

-	10	20	30	40
50
60
70
80

-	15	16	17	18
28
39
47
66

ZİHİNDEN ÇIKARALIM

Problemlerin çözümlerini zihinden yapıp sonuçları kutulardaki boşluklara yazalım.

Örnek .. 1

Bir kovandaki 90 adet arıdan 40 tanesi bal toplamak için kır-
lara gitmiştir.

Kovanda kaç adet arı kalmıştır?

Sonuç:

.....
.....

Örnek .. 2

Melis 80 sayfalık bir kitabın ön-
ce 20 daha sonra da 30 sayfa-
sını okudu.

Melis'in kaç sayfa daha oku-
ması hâlinde kitap bitecektir?

Sonuç:

.....
.....

Örnek .. 3

Bahçemizdeki portakal ağacın-
dan 70 adet portakal topladık.

Portakalların 50 tanesini karde-
şim topladığına göre, ben kaç
portakal toplamışımdır?

Sonuç:

.....
.....

Örnek .. 4

Bahçıvan Hüseyin amcanın ye-
tiştirdiği 60 karanfilin 40 tanesi
satıldı.

Hüseyin amcanın bahçesinde
kaç adet karanfil kalmıştır?

Sonuç:

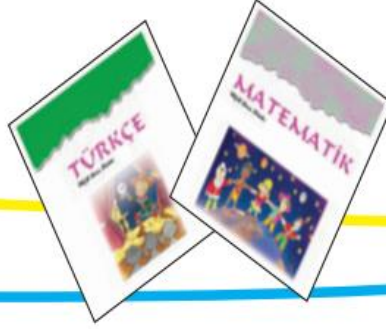
.....
.....

1. 60 sayfalık kitabın 20 sayfasını okudum. **Kitabı bitirmem için daha kaç sayfa okumam gerekir?**

..... sayfa daha okumam gerekir.

2. Bir ayda Türkçe dersinden 80 etkinlik, Matematik dersinden 50 etkinlik yaptık. **Acaba iki dersin etkinlik sayıları arasındaki fark kaçtır?**

..... 'dur.

3. 60 simidin 30 tanesi satılırsa kaç simit kalır?

.....

4. Otobüsteki 40 yolcudan 10 tanesi durakta indi. **Otobüste kalan yolcu sayısını bulunuz.**

..... yolcu kalmıştır.

1. Çıkarma işlemlerini zihinden yaparak sonuçları yazınız.

$$40 - 30 = \square$$

$$70 - 20 = \square$$

$$80 - 60 = \square$$

$$50 - 50 = \square$$

$$60 - 10 = \square$$

$$90 - 70 = \square$$

$$\begin{array}{r} 40 \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 30 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 60 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80 \\ - 40 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 30 \\ \hline \square \end{array}$$

2. Aşağıdaki çıkarma işlemlerini ok yönünde takip ederek yapınız.

$\begin{array}{r} 80 \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$
---	--	--	--	--

3. Tablolardaki sayılarla zihinden çıkarma işlemi yapınız.

-	80	60
20	60	40
40	40	20

-	90	50
10		
20		

-	80	70
50		
60		

-	30	60
10		
20		

-	40	50
10		
40		

-	60	90
40		
60		

-	80	100
40		
60		

-	100	70
50		
10		

10'UN KATI OLAN İKİ DOĞAL SAYININ FARKINI ZİHİNDEN BULMA

Bunları Bilelim

10'un katı olan iki doğal sayının farkını zihinden nasıl buluruz?

- İki doğal sayının onlar basamağındaki sayıları çıkarıp bulduğumuz sayının sağına bir sıfır (0) koyarak buluruz.

$$\begin{array}{r} 70 - 30 = 40 \\ \downarrow \quad \downarrow \quad \uparrow \\ 7 - 3 = 4 \end{array}$$

Aşağıdaki çıkarma işlemlerini zihinden yapalım.

1

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 50 \\ \hline \square \end{array}$$

2

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 50 \\ \hline \square \end{array}$$

3

$$\begin{array}{r} 80 \\ - 30 \\ \hline \square \end{array}$$

4

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 30 \\ \hline \square \end{array}$$

5

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 70 \\ \hline \square \end{array}$$

6

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 30 \\ \hline \square \end{array}$$

7

$$\begin{array}{r} 80 \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$$

8

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 0 \\ \hline \square \end{array}$$

9

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$$

10

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 40 \\ \hline \square \end{array}$$

11

$$\begin{array}{r} 40 \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$$

12

$$\begin{array}{r} 70 \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$$

13

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 40 \\ \hline \square \end{array}$$

14

$$\begin{array}{r} 80 \\ - 70 \\ \hline \square \end{array}$$

15

$$\begin{array}{r} 30 \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$$

16

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 40 \\ \hline \square \end{array}$$

2

Tabloda işlem sonuçlarına ait harfler yazılıdır. Bu harfleri ait olduğu işlemin altına yazalım. Kaplumbağanın tavşana ne dediğini bulup konuşma balonunun içine yazalım.

10	20	30	40	50	60	70	80	90
C	A	Y	B	K	Ğ	M	R	U

.....
.....

3

Aşağıdaki çıkarma işlemlerini görsellerdeki verilenlerden yararlanarak zihinden yapıp bulalım.

10 çıkar.

20 çıkar.

30 çıkar.

40 çıkar.

1

90

.....

50

.....

80

.....

60

.....

2

30

.....

50

.....

70

.....

40

.....

3

40

.....

80

.....

90

.....

50

.....

4

60

.....

90

.....

70

.....

80

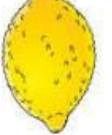

.....

10'UN KATI OLAN İKİ DOĞAL SAYININ FARKI

1 Meyvelerin sayılarını kullanarak çıkarma işlemlerini zihinden yapalım.

								
10	20	30	40	50	60	70	80	90
 → 30	 → <input type="text"/>	 → <input type="text"/>	 → <input type="text"/>	 → <input type="text"/>				
 → 10	 → <input type="text"/>	 → <input type="text"/>	 → <input type="text"/>	 → <input type="text"/>				
<u> </u> 20	<u> </u> <input type="text"/>	<u> </u> <input type="text"/>	<u> </u> <input type="text"/>	<u> </u> <input type="text"/>				

2 Aşağıdaki çıkarma işlemlerini zihinden yapalım. Sonuçlara göre bölümleri altta belirtilen renklere boyayalım.

50= yeşil

40= sarı

30= pembe

20= mavi

10= gri

$90-70=$	$50-30=$
50 <u>40</u>	80 <u>40</u>
$40-20=$	60 <u>40</u>
$90-60=$	70 <u>60</u>
$80-50=$	$50-20=$
90 <u>40</u>	70 <u>50</u>
$40-10=$	$70-40=$
70 <u>20</u>	$50-20=$
$60-30=$	$80-50=$
$90-60=$	80 <u>30</u>

1.
$$\begin{array}{r} 1 \quad 60 \\ - 40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 80 \\ - 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \quad 70 \\ - 50 \\ \hline \end{array}$$

Hangi işlemlerin sonucu aynıdır?

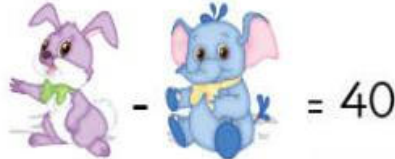
- A) 1 ve 3 B) 1 ve 2 C) 2 ve 3

Kavrama Düzeyi

Yukarıdaki sayılar sevimli hayvanlarla gösterilmiştir.

Buna göre aşağıdaki işlemlerden hangisinin cevabı yanlıştır?

- A) = 60
- B) = 10
- C) = 40

3.

$70 + 20 =$ $50 + 10 =$

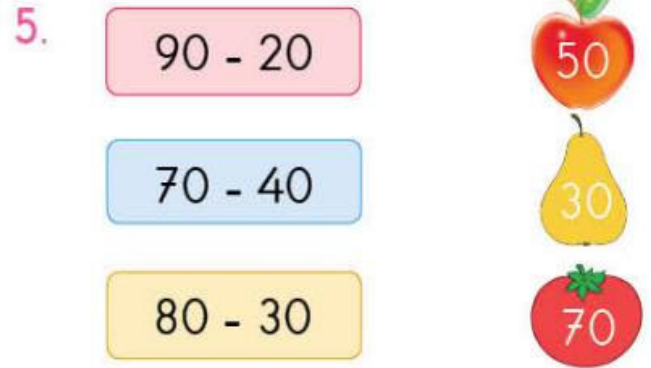
Selin ile Fırat'ın işlemlerinin sonuçlarını birbirinden çıkardığımızda hangi sonucu buluruz?

- A) 10 B) 20 C) 30

4. Yener
Önce 80'den 20'yi sonra 50'den 30'u çıkaracağım. Daha sonra bulduğum sonuçları birbirinden çıkaracağım.

Yener'in yaptığı çıkarma işlemlerinin sonuçlarının büyükten küçüğe doğru sıralaması hangisi olur?

- A) $70 > 60 > 40$
B) $60 > 40 > 20$
C) $50 > 40 > 20$

Yukarıdaki işlemleri sonuçlarıyla eşleştirdiğimizde hangi şekil ortaya çıkar?

